

Ivancsó István

A máriapócsi akathisztosz és a pócsi népénekek

Elöljáróban

Ivancsó István görögkatolikus pap, a nyíregyházi Szent Atanáz Görög Katolikus Hittudományi Főiskola Liturgikus Tanszékének tanácskezelő tanára.

Bár a máriapócsi kegyhely¹ az egyik leghíresebb és leglátogatottabb Mária-szentély Magyarországon,² és egyre ismertebbé válik nem csak Európában,³ hanem az egész világon is, a pócsi Istenszülő tiszteletére készített *akathisztosz* még nem kapott megfelelő nyilvánosságot.⁴ Jelen rövid írásunkban —noha csekély mértékben, de— ennek a hiánynak pótlásához kívánunk hozzájárulni. Vizsgálódásunk folyamán egyrészt magát az *akathisztosz* szövegét vesszük figyelembe, másrészt pedig a máriapócsi népénekeknek eddig ismert legteljesebb gyűjteményét, melyet Bacsóka Pál helynök állított össze.⁵

Maga az eredeti *akathisztosz* olyan Mária-himnusz, amely méltán érdemelte ki a „bizánci egyház liturgikus költészetének gyöngyszeme” megnevezést, mivel a kontakion-költészet legkidolgozottabb alkotása.⁶ Gyakorlatilag ez azt jelenti, hogy olyan Mária-ájtatosság, amelyet „bármiféle szükség esetén” lehet végezni. Am eredetileg a bizánci egyház reggeli istentiszteletébe illesz-

¹ Mint ismeretes, az Istenszülő-ikon háromszoros könnyezése tette kegyhellyé a szabolcsi kis falucskát, mely mára várossá vált. Az első könnyezés 1696-ban történt, s miután a csodatevő képet I. Lipót császár Bécsbe szállíttatta át (ma is ott van a Stephansdom mellékhajójában), a Pócsra visszaküldött másolat további két alkalommal könnyezett: 1715-ben, majd 1905-ben.

² Az első könnyezés háromszázadik évfordulójáról a Szent Atanáz Görög Katolikus Hittudományi Főiskola méltó módon igyekezett megemlékezni, nyomtatott formában is kiadva a konferencia anyagát: Janka Gy. (szerk.): *Máriapócs 1696 — Nyíregyháza 1996. Történelmi konferencia a máriapócsi Istenszülő-ikon első könnyezésének 300. évfordulójára 1996. november 4–6.* Nyíregyháza 1996.

³ Ennek kiváló példája többek között, hogy itt rendezték a kegyhelyek és zarándoklatok első európai konferenciáját, melynek anyaga: *I santuari dove Dio cerca l'uomo. Atti del 1° Congresso Europeo sui Santuari e Pellegrinaggi Maripócs, Ungheria, 2–4. settembre 1996.* Città del Vaticano 1996. A teljes anyag az olasz mellett német és francia nyelven is megjelent; a magyar kiadás még várat magára.

⁴ Egy teljes körű bemutatást készítettünk ugyan: „*Üdvözlégy, Mária, Pócsnak ékes csillaga!*” *A máriapócsi Istenszülő akathisztoszájának bemutatása és szövege.* Nyíregyháza 1999. 7–40. (a továbbiakban: *Pócsi akathisztosz*); valamint egy lényegesen rövidebb ismertetést: *Istenszülő.* [Ikon és liturgia 18] Nyíregyháza 2000. 45–47; továbbá a két műben a szövegét is közöltük: 41–68; illetve 48–64; ezeken túl csupán egy írásunk ismeretes róla: „Az útmutató Mária. Gondolatok a máriapócsi akathisztoszból”, *Centra- lista* 3 (2003) 43–47., amely jegyzetek nélkül ismét megjelent: *Keresztény Élet* 28 (2003) 4. és 29 (2003) 4.

⁵ Az elsőhöz lásd az előző lábjegyzet adatait, a másik pedig: Bacsóka P. (kiad.): *Máriapócsi zarándokok énekeskönyve.* Nyíregyháza 1991. (A továbbiakban: *Zarándok-könyv.*) Maga az összeállító így írt erről ajánlásában: „Mivel már igen régen jelent meg e mostanéhoz hasonló énekgyűjtemény, az «istóriás» füzetek is elkoptak már, szükségesnek látszott az új kiadás, amit nagy szereppel adunk azok kezébe, aki «Téged jöttek köszönteni», *Zarándok-könyv* 3.

⁶ A hatalmas irodalomból a magyar nyelven eddig egyedülálló, minden szempontra kiterjedő bemutatásra hivatkozva említjük könyvünket: „*Üdvözlégy, Istennek szeplőtelen Jegyese!*” *Az Akathisztosz himnusz.* Nyíregyháza 1996.

tették. Így mindmáig él az a liturgikus rendelkezés, hogy a nagyböjt ötödik szombatján — a róla „Akathisztosz-szombatnak nevezett napon— így, a reggeli istentiszteletben kell végezni.⁷

A himnusz a görög ábécében egymást követő huszonnégy betűvel kezdődő versszakból áll; az V. századi mariológiát adja két szálon futva a kontákok és ikoszok sorozatával. Valójában nem ismert a szerzője, sem címe nincs; elnevezése csupán annyit jelent, hogy „nem ülve végzett” szertartás. A máriapócsi akathisztosznak ugyanígy nem ismert az összeállítója, s a szerkesztési szabályokat (természetesen a magyar verselés sajátosságait figyelembe véve) talán még pontosabban megtartja, mint az eredeti. Mondanivalója a három könnyezés köré csoportosul⁸ —melyek híressé és kegyhellyé tették Pócsot—, s ebben helyezi el a mariológiai szempontokat.

Idézetek az akathisztoszból a népénekekből

Egy rövid —a „Népének ihletése” című— fejezetben már foglalkoztunk az-za a témával, hogy a máriapócsi akathisztoszból milyen nyomok fedezhetők fel a pócsi népénekekből.⁹ Ezek elsősorban és nagyrészt szó szerinti, vagy csaknem szó szerinti idézetek, de mindenképpen felismerhetők. Összesen négy ilyen idézet fordul elő a teljes himnuszban. Ezeket vesszük sorra a következő bemutatásban, előbb az akathisztosz szövegét idézve, majd mellé állítva a pócsi népének megfelelő részét is.

1/ *Üdvözlégy, Mária, Pócsnak ékes csillaga!*¹⁰ — Mindenekelőtt itt van az ephymnion, a refrénként visszatérő sor, amely összesen tizenháromszor ismétlődik, mégpedig egyszer a bevezető kontákban, majd pedig tizenkétszer, az ikoszok végén.¹¹ Ehhez illeszkedik az „A pócsi szép templomban” kezdetű énekünk ötödik versszakából a következő sor: *Pócsnak ékes csillaga, Üdvözlégy, Szűz Mária!*¹² Egyértelmű, hogy idézetként jelent meg az akathisztoszból a népéneknek

⁷ Könyvünkben mindkét végzési módot részletesen tárgyaljuk, uo. 61–77.

⁸ Az első könnyezés teljes dokumentációja kéziratban maradt fenn a budapesti Egyetemi Könyvtár Kézirattárának Hevenesi Gyűjteményében: XLI. kötet, 401–414. Leírása és közlése: Janka Gy.: „A máriapócsi könnyezés jegyzőkönyve a Hevenesi Gyűjteményben”, in *Máriapócs 1696 — Nyíregyháza 1996*. 131–147. A második könnyezés dokumentációja: *Igazságos értesítés a második máriapócsi Bold. Szűz képeinek könyvezéséről mely jelenben is köztiszteletnek van a máriapócsi (szab. vmt.) gör. kath. templomban kitéve és mely 1715-ik évi augusztus hó 1., 2. és 5-ik napjain sűrű könyveket hullatott*. Nagyvárad [é. n.]. A harmadik könnyezés dokumentálása: *Adatok a Boldogságos Szűz Anya Mária-pócsi kegyképeinek 1905. évi december havában történt könyvezéséről*. Ungvár 1906.

⁹ Pócsi akathisztosz. 36–37.

¹⁰ Pócsi akathisztosz. 43. Majd a 44. laptól a 66. lapig minden páros lapon.

¹¹ Maga a konták és ikosz későbbi megnevezés; az eredeti akathisztoszból még nem szerepel. A konták a rövidebb versszakokat jelöli, melyeknek végződése az „alleluja”, míg az ikosz a hosszabbakat jelenti, melyekhez az „Üdvözlégy”-ek csatlakoznak, mégpedig tizenkét sorban, végül pedig az ephymnionnak nevezett refrén zárja az ilyen versszakokat.

¹² *Zarándok-könyv*. 19.

ez a részlete,¹³ csupán a szerkesztés miatt kellett a szavak sorrendjét felcserélni. Ugyancsak idézetként¹⁴ értelmezhető a „Jertek, hívek, köszönteni” kezdetű ének elejéről a következő részlet is: *Jertek, hívek, köszönteni szép Szűz Máriát / Máriapócsi templom ékes csillagát!*¹⁵ Az idézett rész második sora szó szerint megismétlődik az ötödik versszakban is.¹⁶ Látható, hogy az akathisztosz szövegéhez képest annyi az eltérés, hogy az „ékes csillag” itt tárgyestben áll. Aztán itt vannak még a „Téged jöttünk köszönteni” kezdetű máriapócsi népének kezdő sorai: *Téged jöttünk köszönteni, méltóztassál meghallgatni, / Ó pócsi templom csillaga, üdvözlégy szép Szűz Mária!*¹⁷ Ugyancsak megjelenik még a harmadik versszakban is a gondolat: *Ó pócsi templom csillaga, add áldásod mindnyájunkra!*¹⁸ Igaz, hogy itt már nem olyan szó szerinti idézés történt, amely szóról szóra követné a szavak sorrendjét, ám ez annak tudható be, hogy az akathisztosz nagyon pontos szerkesztést kívánt meg szerzőjétől a szavak számát és hosszúságát, a szótagokat, a rímeket, a ritmust, általában véve pedig a magyaros verselés szabályait tekintve. Minden kétséget kizáróan arról van szó, hogy az egyik legismertebb pócsi zarándokéneünk szép képét illetve kifejezését használja itt a himnusz, „Pócsnak ékes csillaga”-ként említve azt, ami az énekben a „pócsi templom csillaga”-ként van jelen.

2/ *Oltalmazod, segíted és őrzöd őket, Hajnalcsillag.*¹⁹ — Ez a részlet is egy, a szerkesztés miatt kissé átformált idézet a következő ismert és kedves máriapócsi népénekből. A „Máriapócsi templom, kegyelmek helye” című énekünk, amely egyúttal így is kezdődik,²⁰ ugyanazokat a szavakat tartalmazza, mint az akathisztosz: *Segíts, őrizz, oltalmaz, Isten Szent Anyja! / Máriapócsi templom hajnalcsillaga!*²¹ Az ének mind a hat versszakának refrénjeként jelentkezik ez a sor. Míg itt, a zarándokénekekben kérésként fogalmazódnak meg a fohászok, addig a máriapócsi akathisztoszban mindezek kijelentő formában hangoznak el az Istenszülőhöz, akit mindkét esetben „hajnalcsillagként”²² köszöntenek az éneklők. A három ige sorrendjének felcserélése ismét a szerkesztés pontosságával magyarázható, valamint azzal, hogy a máriapócsi akathisztosz szerzője gondot fordított arra is, hogy az egyes versszakokban minden sor azonos betűvel, ez

¹³ Ennek az éneknek az idézése kimaradt a már említett ismertetésből, mely könyvünk „Népének ihletése” fejezetében található. Vö. *Pócsi akathisztosz*. 36–37. Az oka egyszerűen az, hogy ott nem a *Zarándok-könyv* volt a feldolgozás alapja, hanem az *Emeljük föl szívünket!* görögkatolikus imakönyv.

¹⁴ Ez is kimaradt az eddigi feldolgozásból. Lásd az előző lábjegyzetet!

¹⁵ *Zarándok-könyv*. 13.

¹⁶ Uo.

¹⁷ *Zarándok-könyv*. 33.

¹⁸ Uo.

¹⁹ IX. ikosz, 7. sor, in *Pócsi akathisztosz*, 60.

²⁰ Egyébként minden máriapócsi népénekről vagy zarándokénekről egyetemesen elmondható, hogy nincs önálló címük, hanem első soruk jelenti egyben a címüket is.

²¹ *Zarándok-könyv*. 14.

²² A következő rész első alpontjában még újra előfordul a „hajnalcsillagra” való utalás.

esetben az „o” betűvel kezdődjék.²³ Ezért kellett tehát az „oltalmazod” szót a sor elejére helyezni.

3/ *Omlik hozzád zarándokok sokasága múltban és ma, / Oly messziről, hogy általad lelki üdvöt nyerjenek el.*²⁴ — Amint már az idézet kezdőbetűje elárulja, a máriapócsi akathisztosznak ugyanabból a versszakából származik ez a részlet is, mint a megelőző. A népének pedig, amelyből az idézet való, a „Százezerszer üdvözlég, Szűz Mária” címet viseli, illetve ez a kezdő sora. Maga a szöveg így szól: *Messze földről kegyhelyedre eljöttünk, / hogy általad lelki üdvöt nyerhessünk.*²⁵ A hat versszakból álló ének utolsó előtti, ötödik versszaka kezdődik így. Az összevetésből azonnal látható, hogy a második sorok jobban hasonlítanak egymásra, s valóban idézetről van szó. Az első sorok témáját inkább a gondolati egység fogja össze: tartalmilag azonosat jelentenek, még ha a megfogalmazásban egy kissé el is térnek egymástól. Az akathisztosz költőibb módon fogalmazza meg, hogy a zarándokok „omlanak” a pócsi Máriához, s inkább az időbeli kiterjedést tartja szem előtt, míg a népének a térbeli szempontot hangsúlyozza azzal, hogy „messze földről” érkeznek a zarándokok. De a cél ugyanaz, mert nem más, mint a kegyelem elnyerése.

4/ *Téged jöttünk köszönteni, / Zokog lelkiünk: Kegyképednél méltóztassál meghallgatni.*²⁶ — Egyértelmű, hogy a máriapócsi akathisztosznak ez a sora az első alponthoz már idézett „Téged jöttünk köszönteni” kezdetű, nagyon népszerű máriapócsi népénekünk első sorát idézi: *Téged jöttünk köszönteni, méltóztassál meghallgatni.*²⁷ Ezt az éneket lehet hallani egy-egy máriapócsi búcsú alkalmával az egymás után következő zarándokcsoportoktól. Gyalogos zarándoklatok esetén már a határt jelző keresztől elkezdi a kegyhelyre érkezők az éneket. De ugyancsak ez az ének csendül fel minden csoporttól, míg a bazilikába vonulnak egymást követve, s ezzel köszöntik a kegyképet is.²⁸ A máriapócsi akathisztosz szó szerint fel tudta használni a népének kezdetét, csupán egy kis betoldást — „zokog lelkiünk: Kegyképednél” — alkalmazott hozzá, ami egyrészt a változatlan utánzás elkerülése érdekében, másrészt a szerkesztés miatt történhetett. Mindenesetre figyelemreméltó, hogy a már említett²⁹ két részlettel együtt három idézet is megjelenik az akathisztoszból a nagyon népszerű zarándokénekből.

²³ Az eredeti akathisztoszból csak a versszakok kezdeténél figyelhető meg az ilyen szerkesztés: a huszonnégy versszak legelső betűje a görög ábécét követi, tehát az alfától az ómegáig tart. A máriapócsi akathisztoszból viszont az „a” betűvel kezdődő versszak minden sorának elején az „a” betű áll, és így tovább, egészen a „z” betűs versszakig, ahol minden sort a „z” betű kezd. Tehát minden egyes versszakban ugyanazzal a megfelelő kezdőbetűvel kezdődnek a sorok, természetesen a magyar ábécét követve.

²⁴ IX. ikosz, 5–6. sor, *Pócsi akathisztosz*. 60.

²⁵ *Zarándok-könyv*. 42.

²⁶ XIII. konták, 3–4. sor, *Pócsi akathisztosz*. 67.

²⁷ *Zarándok-könyv*. 13.

²⁸ Maga az ének az első helyet foglalja el a „Máriapócsi beköszöntő énekek” csoportjában, *Zarándok-könyv*. 13.

²⁹ Lásd a 17. és 18. lábjegyzetünket!

A népénekek ihletése az akathisztoszra

Nem csak tényleges idézetek találhatók a máriapócsi akathisztosz szövegében a pócsi népénekekből illetve zarándókelekekből, hanem olyan részletek is felfedezhetők benne, amelyeket utalásként vagy ihletként lehet felfogni. Két helyen ez egész világos a himnusz szövegében, ezért most ezeket is megvizsgáljuk.

1) *Üdvözlégy, a krisztusi fényt kisugárzó Hajnalcsillag!*³⁰ — Abban a versszakban fogalmaz így a máriapócsi akathisztosz, amelynek témája a világosság, a fény. Krisztus magát nevezte „a világ világosságának”,³¹ s Mária az, aki őt édesanyaként a világnak ajándékozta. Az esthajnalcsillag jelenik meg először az alkonyati égbolton, így ez a kép szépen fejezi ki: az Istenszülő Szűz Mária jelent meg előbb a világban, hogy aztán a világra hozza, kisugározza az emberiségnek az ő egyszülött Fiát, a Megváltót. Annyira szép ez a párhuzam, hogy három máriapócsi zarándókelemben is fellelhető. Az egyik ezek közül a már fentebb is idézett³² „Máriapócsi templom, kegyelmek helye” kezdetű ének. A megfelelő rész belőle így hangzik: *Segíts, őrizz, oltalmaz, Isten Szent Anyja! / Máriapócsi templom hajnalcsillaga!*³³ Amint láttuk, mind a hat versszak refrénjeként ez szól. A másik máriapócsi népének pedig a „Százézerszer üdvözlégy, szép Szűz Mária” kezdetű énekünk.³⁴ Idézetként felhasznált részét az első két sorban találjuk: *Százézerszer üdvözlégy, szép Szűz Mária! / Te vagy a pócsi templom hajnalcsillaga.*³⁵ A harmadik az „Oltalmad alá sietnek” kezdetű népének ötödik versszakában található részlet: *Ragyogj hát, ó, hajnalcsillag, mielőttünk szüntelen!*³⁶ Mindhárom esetben tehát ihletet ad az eszmei kapcsolat költői megfogalmazásához a természeti kép. Így nyilván nem hosszabb idézetről van szó, hanem csak egy szóról,³⁷ amely viszont bőségesen idéz fel további képeket és énekszövegeket. Igaz, hogy az akathisztosz megfogalmazása mélyebb teológiai jelentőséggel rendelkezik, amikor Krisztussal ilyen módon hozza kapcsolatba Máriát, de egyik népénekünknek sem róható fel, hogy nem tesz ugyanígy, s inkább

³¹ Jn 8,12.

³² Lásd a 21. lábjegyzetünket!

³³ *Zarándok-könyv* 14.

³⁴ Ennek az éneknek az idézése is kimaradt a már említett ismertetésből, mely könyvünk „Népénekek ihletése” fejezetében található. Vö. *Pócsi akathisztosz*. 36–37.

³⁵ *Zarándok-könyv* 42.

³⁶ *Zarándok-könyv* 27.

³⁷ Ugyancsak meg lehet még említeni a „Téged jöttünk köszönteni” kezdetű népénekből azt a sort, amely a refrént adja a versszakok végén: *Ó pócsi templom csillaga, üdvözlégy szép Szűz Mária!* Lásd a 15. lábjegyzetünket! — Az „Üdvözlégy, Mária, mennynek Királynéja” kezdetű éneket is említhetjük még megfelelő sorával: *Pócsi templomnak csillaga, Istennek szent Anyja.* Lásd *Zarándok-könyv* 44. — Az „A pócsi szép templomban” című ének utolsó sorában szintén találkozunk témánkkal: *Üdvözlégy, Pócs csillaga, Kisasszonyunk, Mária!* Lásd *Zarándok-könyv*. 20. — Ezekben a részletekben ugyan nem „hajnalcsillag” szerepel, hanem egyszerűen csak „csillag”, de az értelme nyilvánvalóan így is ugyanaz.

a kegyhelyre illetve a kegytemplomra helyezi a hangsúlyt, hiszen az eltéréseket a műfajok természetének lehet tulajdonítani.

2) *Üdvözlégy, a tisztaságnak legékesebb virágszála!*³⁸ — Azt a versszakot kezdi meg az akathisztoszban ez a sor, amely minden sorában felsőfokban szól az Istenszülő Máriáról: a „legékesebb”, „legigazabb”, „leggyönyörűbb”, „legbiztosabb” jelzőkkel illetve őt. A „Mennyországnak királynéja” kezdetű népének adott az idézett részhez ihletet. Itt a négysoros versszakok három utolsó sora mindig állandó (refrén), csak az első változik. Így tehát a harmadik sor minden versszakban az, amely a máriapócsi akathisztosz idézett sorával kapcsolatos, és a következőképpen szól: *Ékes virágszál, kit Szent Anna szült.*³⁹ Az akathisztosz tehát felsőfokban mondja ki Máriára azt a jelzőt, amely mára közismertté, sőt híressé vált.⁴⁰

Összegzés

Ha elemzésünkre visszatekintünk, örömmel látjuk, hogy a pócsi akathisztosz összeállítója mert meríteni a máriapócsi népénekekből, nem szakadt el a pócsi Szűzanyát nagyon szerető nép szívetől-lelkétől, gondolatvilágától. Amint láttuk, szó szerinti idézetek éppúgy előfordulnak a himnuszban, mint eszmei utalások.

Összességében *nyolc pócsi népénekből* merített az akathisztosz szerzője. Ám ez nem azt jelenti, hogy az idézetek száma is ugyanennyi, ugyanis *hat idézet* erejéig választott az énekekből. De nem is csak hat helyről, és így nem is csak nyolc énekből. Hiszen egyrészt van olyan idézet, amelyik nem csupán egy énekből származik, mert olykor a népénekek is ismétlik egymást, kölcsönösen átveszik egy-egy gondolatukat. Másrészt pedig a pócsi népénekek általános jellemzője, hogy sok versszakuk van, s ezért egy éneken belül valamely újabb versszakban ismét megjelenik a gondolat, amelyet idézetként vagy gondolati háttérként használhatott a himnusz szerzője. Így tehát *tizenegy részletet* fedezhettünk fel, melyek a népénekekből származnak. A következő táblázat ezeket foglalja össze.

³⁸ VII. ikosz, 1. Üdvözlégy, *Pócsi akathisztosz*. 56.

³⁹ *Zarándok-könyv*. 39–40.

⁴⁰ Különösen azóta beszélhetünk erről, hogy az első könnyezést feldolgozó regény is ezt a címet kapta: Tartally I.: *Ékes virágszál... A máriapócsi könnyező Szűzanya*. Máriapócs 1946. A címben szereplő három pont egyértelműen azt jelzi, hogy a szerző a népéneket kívánta idézni.

az ének címe	az ének részlete	az akathisztosz
A pócsi szép templomban	<i>Pócsnak ékes csillaga, Üdvözlégy, Szűz Mária!</i>	Üdvözlégy, Mária, Pócsnak ékes csillaga!
Jertek, hívek, köszönteni	Jertek, hívek, köszönteni szép Szűz Máriát, <i>Máriapócsi templom ékes csillagát!</i>	
Téged jöttünk köszönteni	Téged jöttünk köszönteni, méltóztassál meghallgatni, <i>ó pócsi templom csillaga, üdvözlégy szép Szűz Mária!</i> <i>Ó pócsi templom csillaga, add áldásod mindnyájunkra!</i> <i>Téged jöttünk köszönteni, méltóztassál meghallgatni!</i>	<i>Téged jöttünk köszönteni, Zokog lelkünk: kegyképednél méltóztassál meghallgatni!</i>
Máriapócsi templom, kegyelmek helye	<i>Segíts, őrizz, oltalmaz, Isten Szent Anyja, Máriapócsi templom hajnalcsillaga!</i> <i>Segíts, őrizz, oltalmaz, Isten Szent Anyja, Máriapócsi templom hajnalcsillaga!</i>	<i>Oltalmazod, segíted és őrzöd őket, Hajnalcsillag.</i> <i>Üdvözlégy, a krisztusi fényt kisugárzó Hajnalcsillaga!</i>
Százezerszer üdvözlégy, szép Szűz Mária	Százezerszer üdvözlégy, szép Szűz Mária! Te vagy a pócsi templom hajnalcsillaga.	
Oltalmad alá sietnek	Ragyogj hát, <i>ó, hajnalcsillag, mielőttünk szüntelen!</i>	
Százezerszer üdvözlégy, Szűz Mária	<i>Messze földről kegyhelyedre eljöttünk, hogy általad lelki üdvöt nyerhessünk.</i>	Omlik hozzád zarándokok sokasága múltban és ma, <i>Oly messziről, hogy általad lelki üdvöt nyerjenek el.</i>
Mennysországnak királynéja	<i>Ékes virágszál, kit Szent Anna szült.</i>	Üdvözlégy, a tisztaságnak <i>legékebb virágszála!</i>



Máriapócsi Istensziulő. Az első csodatevő kegykép, XVII. század, Stephansdom, Bécs.